

II. PERSPECTIVA TEOLOGICĂ

Deoarece Naum, Habacuc și Țefania au avut toți trei o lucrare care se adresa în esență aceluiași auditoriu și au lucrat la interval de treizeci de ani unul de altul, ar fi util să discutăm perspectiva lor teologică văzută ca întreg. Caracteristici individuale sunt prezente în mod clar, dar multe teme importante le sunt comune celor trei și pot fi înțelese mai bine în lumina mărturiei lor unitare.

A. MESIANISMUL LA PROFEȚII DIN SECOLUL VII î.Hr.

Trăsătura cea mai distinctivă a mesianismului lui Naum, al lui Habacuc și al lui Țefania este absența efectivă a oricărui indiciu de mesianism.²⁶ Așteptarea unui rege uns, care va fi Mântuitorul Israelului, este dezvoltată explicit în profețiile din secolul al VIII-lea ale lui Osea (3:4–5), Isaia (7:10–14; 9:6–7; 11:1–10) și Mica (5:2–4). Cum se poate, atunci, ca această așteptare să fie eliminată total din tablou, o sută de ani mai târziu?

Postdatarea întregului mesianism al profeților din secolul al VIII-lea, atribuindu-i o dată postexilică, este o soluție prea facilă. Ea nu reușește să explice adecvat dovezile solide din textele profeților, în singura formă în care ele există. Ignoră, de asemenea, considerentele contextuale care leagă aceste profeții de istoria secolului al VIII-lea.

Iluzia născută din experiența istorică a monarhiei în Israel pare să ofere o soluție realistă la această problemă. Toți trei profeții au activat după ce depravările lui Manase pecetluiseră soarta poporului. Nicio câință nu putea să înlăture duhoarea urâciunilor care fuseseră practicate de Israel mai bine de cincizeci de ani (cf. 2 Împ. 21:10–15; 22:14–20).

Se crezuse că Ierusalimul era inviolabil. Promisiunea făcută lui David în legământ susținea că locul Numelui lui Dumnezeu va dăinui pe vecie (1 Împ. 11:13, 36; 14:21; 15:4; 2 Împ. 19:34; 20:6; 21:7). Eșecul asediului lui Sennaherib înaintea porților Ierusalimului, în 701, și moartea lui de două ori umilitoare, de mâna fiilor lui, în casa dumnezeilor săi, o dovedeau. Samaria putea să cadă, dar Ierusalimul, niciodată.

²⁶ Deși Ieremia și-a desfășurat și el o parte din lucrare în sec. VII î.Hr., mesajul lui mesianic pare să fi apărut după încheierea acestui secol. Cf. Ier. 22–23.

Jeremia a avut de luptat și el cu această credință adânc întipărită în inviolabilitatea cetății lui David. „Acesta este Templul Domnului, Templul Domnului, Templul Domnului“ devenise o incantație populară, despre care se credea că va proteja cetatea de orice amenințare (Ier. 7:4). Dar profeții din secolul al VII-lea știau foarte bine că deturnarea promisiunii lui Dumnezeu se afla la rădăcina unei asemenea perspective. Țefania vestea, în termeni neechivoci, că judecățile de curățire ale lui Dumnezeu vor străbate Ierusalimul de la o poartă la alta, de la un cartier la altul, până ce fiecare ungher și fiecare crăpătură vor fi scrutate cu reflectoarele administrării imparțiale a dreptății de către Dumnezeu (Țef. 1:9–12). Toată ființa lui Habacuc tremura necontrolat, la viziunea devastării propriului popor al lui Dumnezeu (Hab. 3:16–17). Răspunsul lui Dumnezeu la plângerea lui cu privire la violența din Iuda a început cu chemarea de a se „uimi“ și de a se „mira“ de o lucrare pe care nimeni n-ar crede-o, chiar dacă i s-ar spune (Hab. 1:5–6). Babilonienii cei fioroși vor străbate Iuda ca un vânt sălbatic și nu vor lăsa nimic în picioare (Hab. 1:10–11).

Dacă s-ar putea totuși ca cetatea lui David să fie nimicită, ce s-ar întâmpla cu linia lui David? Ar fi posibil ca această a doua stipulație majoră a legământului davidic să fie și ea încălcată cu aceeași violență? Nu numai că era posibil; era sigur. Nici măcar fiii regelui nu erau imuni la sancțiunile finale stabilite pentru cei care încalcă legământul (Țef. 1:8). Și ei vor deveni jertfele mesei teribile a legământului, care va fi expresia finală a mâniei lui Dumnezeu.

Deci unde se află, în acest context, speranța în Mesia davidic? Decepția profeților din secolul al VII-lea în ce privește linia regală promisă i-a împiedicat să nutrească vreo speranță în descendenții lui David. Totuși, ei nu s-au întristat ca niște oameni care n-aveau speranță. Aveau deplină încredere că scopurile răscumpărătoare ale lui Dumnezeu se vor împlini (cf. Naum 1:14; Hab. 2:4; 3:18–19; Țef. 3:9–20).

Într-un sens, se poate spune că acești profeți din secolul al VII-lea erau voci reverberative ale vremii lui Samuel. Ei recunoșteau întru totul că Israel avea nevoie de un rege, de un mesia, de un mântuitor. Dar nu puteau să vadă pe nimeni altcineva decât pe Dumnezeu Însuși îndeplinind acest rol. Cine altcineva decât singur Dumnezeu putea aduce o jertfă propițitoare adecvată, pentru a șterge pata adâncă, urâtă, a păcatului lui Israel? Cine altcineva decât singur Dumnezeu avea puterea de a respinge dușma-

nii puternici ai poporului Său? Cine altcineva decât singur Dumnezeu avea înțelepciunea esențială pentru a governa un popor ca Israelul?

Așa că acești profeți ai vremurilor de stricăciune se întorc la ordinea inițială a lucrurilor. Domnul Însuși este Cel care Se răzbină pe dușmanii Lui (Naum 1:2). Domnul Însuși este Cel care vine în splendoare, cu raze fășnind din mâinile Lui, trecând iute din Sinai la cucerirea țării (Hab. 3:3–7). Domnul Însuși este „Regele Israelului în mijlocul tău“ (Țef. 3:15), un „Mare erou care mântuiește“ (Țef. 3:17). Tocmai rolurile care fuseseră destinate cândva vlăstarului liniei lui David îi revin acum persoanei lui Dumnezeu Însuși.

Această reorientare a profeților din secolul al VII-lea nu trebuie înțeleasă ca lipsă de credință din partea lor. Acești trei bărbați curajoși aveau perfectă dreptate să creadă că numai Dumnezeu putea să împlinească rolul atribuit lui Mesia Israelului. Ei au interpretat corect semnele timpurilor lor. Dumnezeu legământului fusese Cel care adusese linia davidică la punctul ei final, în contextul reglementărilor vechiului legământ. Numai profeții falși continuau să invoce vechile speranțe, fără a înțelege realitatea a ceea ce făcea Dumnezeu în zilele lor (Ier. 28:1–4).

Dar perspectiva lui Naum, a lui Habacuc și a lui Țefania nu trebuie înțeleasă ca o elaborare finală a cuvântului lui Dumnezeu din legământ, care nu acceptă modificări ulterioare. Caracteristic pentru toată revelația vechiului legământ este forma ei limitată, condițională, care, vrând-nevrând, nu poate spune totul dintr-odată. Deci, n-ar trebui să fie deloc surprinzător să găsim un mesianism unitar care dezvoltă speranța mesianică a Israelului în termeni inconfundabili la toți profeții de după aceștia trei. Pentru Ieremia, Mesia care va veni este o „Odraslă neprihănită pentru David“, care „va domni ca rege“ și va fi cunoscut ca „Domnul, neprihănirea noastră“ (Ier. 23:5–6). Pentru Ezechiel, El este „un singur Păstor“, „Robul Meu [Dumnezeu], David“ care îi va hrăni (Ezec. 34:23). Pentru Hagai, urmașul lui David, Zorobabel, este cel pe care Dumnezeu îl va trata ca pe însuși inelul Său cu sigiliu (Hag. 2:23). Pentru Zaharia, este preotul încoronat ca rege, al cărui nume este „Odraslă“ (Zah. 6:11–13); regele care va veni călare pe un măgar, a cărui domnie se va întinde „de la râu până la marginile pământului“ (Zah. 9:9–10). În Maleahi, El este Domnul, solul legământului, care îi va curăța pe fiii lui Levi (Mal. 3:1–3).

Dar, în ceasul din urmă dinaintea exilului, este ca și cum Domnul întrerupe mișcarea către Mesia, pentru a declara clar că numai El poate fi Rege în Israel. Nimeni altul nu poate fi Mântuitorul, Izbăvitorul poporului Său din păcatele lui decât Dumnezeu Însuși. Prin accentul exclusiv al acestor trei profeți asupra rolului distinctiv al lui Dumnezeu ca Mântuitor în vidul creat prin absența unei opțiuni davidice viabile, încă o realitate puternică a istoriei indică necesitatea unui Mesia divin. Nicio altă soluție nu ar fi fost adecvată pentru dilema percepută de Samuel chiar de la începutul monarhiei Israelului. Israel are nevoie de un rege; dar Dumnezeu trebuie să fie Rege în Israel. Ideea de a numi pe un anumit individ „fiul“ lui Dumnezeu, spre deosebire de un nume colectiv general (2 Sam. 7:14; Ps. 2:7), indică același lucru, deoarece un „fiu“ este egal cu tatăl său. Apelativul explicit de „Dumnezeu“, cu referire la ocupantul tronului lui David, reflectă aceeași temă (Ps. 45:7 [rom. 6]), la fel ca și numele dat copilului născut din fecioară: „Dumnezeu cu noi“ (Is. 7:14) și „Dumnezeu tare“ (Is. 9:5 [rom. 6]).

Deci se prea poate ca Naum, Habacuc și Țefania să nu fi avut tabloul complet al Căii și al Celui care va răscumpăra poporul Său, pe Israel. Dar lucrarea lor unică, chiar în absența „mesianismului“ așa cum este el înțeles de obicei, a adus o contribuție vitală la revelarea progresivă a Dumnezeului-om care va fi Mântuitor și Rege, chiar Domn, Isus Hristosul.

B. CENTRALITATEA LUI DUMNEZEU

Rolul discutabil al mesianismului la acești trei profeți lasă un loc amplu pentru ceea ce este central în mesajul fiecăruia dintre ei. Simplu spus, mesajul lor este teocentric. Dumnezeu Însuși le ocupă toate gândurile și constituie cadrul prin care percep întreaga realitate. Naum începe cu o prezentare a atributelor esențiale ale lui Dumnezeu, așa cum se raportează ele la circumstanțele timpului său. Yahweh este un Dumnezeu gelos, care Se războacă, Se războacă, Se războacă (Naum 1:2). El Însuși înaintează la atac împotriva fortăreței Ninivei, fiindcă El e împotriva lor (Naum 2:14 [rom. 13]; 3:5). Dumnezeu este Cel care îi ridică pe babilonieni, ca instrumentul Său de pedepsire, chiar și a preaiubitei Lui Iuda (Hab. 1:6). Dar în final, profetul recunoaște că singurul bun de preț în viață este realitatea lui Dumnezeu (Hab. 3:17–19). Ziua judecării este în mod distinctiv Ziua lui

Yahweh, Ziua în care El, Domnul legământului, Își impune suveranitatea unică (Țef. 1:7, 14). El personal ia rolul de Mântuitor, de Războinic, de Rege care jubilează în dragostea Lui pentru poporul Său (Țef. 3:15–17).

Deci, pentru profeții secolului al VII-lea, nu există nimeni altcineva decât singur Dumnezeu. Poate că anticiparea pierderii a tot ce aveau în cursul vieții lor a fost un factor major în dezvoltarea acestei teocentralități dominante. Însă este evident că nu s-au lăsat derutați de ideea unei viziuni beatifice a lui Dumnezeu, care să-L prezinte la modul abstract și separat de creația pe care o făcuse. Ei sunt prea mult oameni ai legământului, pentru a trece cu vederea sau a minimaliza realitatea lumii materiale. Numai Dumnezeul lumii și promisiunile cuvântului Său ocupă locul central în concepția lor despre viață.

Pornind de la această centralitate a lui Dumnezeu Însuși, Naum, Habacuc și Țefania dezvoltă anumite teme care îndreaptă atenția asupra realității divinității în perioada în care au trăit ei. Se pot observa îndeosebi patru teme: dreptatea lui Dumnezeu, judecata lui Dumnezeu, legământul lui Dumnezeu și mântuirea lui Dumnezeu.

1. *Dreptatea lui Dumnezeu*

Un aspect al dreptății lui Dumnezeu devine clar atunci când mesajele acestor trei profeți sunt analizate împreună. Dreptatea lui Dumnezeu este uimitor de imparțială. El nu-i va lăsa cu niciun chip nepedepsiți pe cei vinovați, indiferent cine ar fi ei. El o vede pe Ninive și toate atrocitățile pe care le-a comis (Naum 1; 3). El vede, de asemenea, toate neamurile care o înconjoară pe Iuda – la vest, la est, la sud și la nord (Țef. 2). Toate popoarele acestea vor trebui să dea socoteală, atât colectiv, cât și individual, de încălcarea legii lui Dumnezeu.

Dar Domnul o vede și pe Iuda. Când Habacuc dă glas plângerii lui cu privire la păcatul lui Iuda, Dumnezeu vestește realitatea îngrozitoare a judecății care va veni asupra poporului Său. Poporul va fi supus violențelor instrumentului babilonian la fel ca oricare alt popor păgân (Hab. 1). Dumnezeu este drept în mijlocul lui Iuda și, astfel, vestește o nenorocire împotriva spiritului ei răzvrătit (Țef. 3).

Momentul aplicării dreptății lui Dumnezeu va rămâne un mister care depășește înțelepciunea omenească. Dar mesajul este clar. În final, El va

aduce la judecată orice faptă, fie bună, fie rea. Acest mesaj este extrem de necesar în lume astăzi. Cât de multe popoare diferite de pe pământ se consideră oarecum favorizate de Domnul, scutite cel puțin de efectele drastice ale judecăților Lui, care vor veni peste „ceilalți“! Îndelunga răbdare a lui Dumnezeu, departe de a conduce la căință, îi conduce la îngâmfare. Luați aminte, păcătoși nepocăiți!

2. *Judecata lui Dumnezeu*

Mesajul care poate fi supus unor dispute, dar nu poate fi trecut cu vederea, este că judecata lui Dumnezeu are o natură retributivă și nu întotdeauna restaurativă. Adică uneori Dumnezeu poate aduce judecata ca pe un mod de a pedepsi oamenii, pentru a-i aduce la Sine. Dar, în cele din urmă, judecata Lui are un caracter de justețe, care nu are alt scop decât exprimarea realității că un om sau un popor va primi din mâna lui Dumnezeu exact ceea ce merită. Dacă, prin violență, imoralitate și ireligiozitate, un individ produce haos în ordinea intenționată de Dumnezeu Creatorul, el nu se poate aștepta la nimic mai mult decât la mânia și la blestemul Celui Atotputernic.

Dimensiunea restauratoare a dreptății lui Dumnezeu este subînțeleasă în cartea lui Naum, deși nu este prezentată explicit. Iuda poate să-și țină sărbătorile și să-și respecte jurămintele, fiindcă cel rău nu va mai trece niciodată prin ea (Naum 2:1 [rom. 1:15]). Afirmția presupune că Asiria fusese un toiag al pedepsei lui Dumnezeu asupra poporului Său pentru păcatul lui. Supraviețuirea lui Habacuc, în ciuda judecății, îl înfățișează ca pe o rămășiță simbolică ce se va păstra în pofida pedepsei Domnului (Hab. 2:4; 3:16–19). Deoarece viziunea lui vizează vremurile care vor veni, se poate presupune că mulți alții vor „trăi prin credință“, chiar dacă lumea din jurul lor s-ar nărui. „Poate“ al lui Țefania (Țef. 2:3) poate apărea ca o slabă licărire de speranță pentru cei care-L caută pe Domnul, în fața mâniei arzătoare a lui Dumnezeu. Dar ea există totuși și dă curaj oricărui păcătos care a fost cu adevărat mișcat (de Duhul lui Dumnezeu) să-L caute pe Domnul. Mult mai explicit decât un semn de speranță și, deci, mai încurajator este anunțul îndrăzneț al profetului: „Domnul a abătut de la tine judecățile Lui împotriva ta... Dumnezeu Se bucură nespus în dragostea Lui pentru tine“ (Țef. 3:15–17). Nici chiar în revelațiile glorioase ale noului legământ nu poate fi găsit un cuvânt de mângâiere mai bun.

Dar trebuie păstrat echilibrul. Judecățile de pedepsire în urma cărora refacerea este posibilă nu vor continua pe vecie. Trebuie să vină și vremea sfârșitului și, în fiecare generație, ea vine peste unele națiuni și popoare. Datorită lucrării lui Iona, în secolul al VIII-lea, Ninive s-a căit și a fost restaurată, căpătând trecere înaintea lui Dumnezeu, spre marea amărăciune a profetului însuși. Dar, o sută de ani mai târziu, nelegiuirea ninivenilor a umplut paharul, iar Naum nu le mai dă niciun mesaj de speranță. Așa cum ei i-au maltratată pe alții, Dumnezeu îi va maltrata pe ei.

Același lucru se poate spune despre mesajul lui Habacuc pentru Babilon (Hab. 2:5–20). Legea echitabilă de tipul ochi pentru ochi și dinte pentru dinte va ajunge să fie aplicată la scară națională. Prădătorul va fi prădat, cel fără rușine va fi făcut de rușine și închinătorul la idoli fără putere va fi lăsat fără putere.

Semnificația Zilei Domnului în Țefania este strâns legată de același principiu. Fiind Ziua în care Dumnezeu Își va întări legământul atât în expresia sa creațională, cât și în cea răscumpărătoare, se va săvârși o dreaptă răsplătire pentru toate faptele făcute în trup. În această expresie divină a corectitudinii absolute trebuie să fie implicată o nimicire finală a celor răi. În această imagine nu se găsește nicio aluzie la restaurare (Țef. 1:2–18).

Niciun mesaj nu poate fi mai repugnant pentru mintea modernă decât ideea unei dreptăți retributive. Dar acest adevăr își găsește o prezentare directă la acești profeti din secolul al VII-lea. Evenimentele istorice care au venit peste Iuda, Asiria, Egipt și Babilon dovedesc adevărul spuselor lor. Nu este contrazis nicăieri în Scripturile Noului Legământ, ci doar întărit în mai multe rânduri (2 Tes. 1:6–10; 2 Cor. 5:10).

3. *Legământul lui Dumnezeu*

Dintre cele peste două sute de ocurențe ale termenului *legământ* în VT, niciuna nu se află în profețiile lui Naum, Habacuc sau Țefania. Totuși, nu se poate deduce că ideea de legământ căzuse în dizgrație, de vreme ce ea joacă un rol atât de decisiv în profeția contemporanului lor, Ieremia. Această absență a termenului poate fi comparată cu ocurența ciudat de rară a cuvântului *legământ* în NT, un fenomen care nu a primit încă o explicație adecvată.

S-ar putea ca prăbușirea națiunilor și risipirea Israelului să explice utilizarea minimă a cuvântului *legământ* în acest moment al istoriei răscumpărării. Cu siguranță, rolul Israelului de popor al lui Dumnezeu prin legământ nu se încheiase încă în secolul al VII-lea. Dar ceva foarte grav se întâmpla prin izgonirea sa printre toate popoarele pământului. Perimetrul „împărăției de preoți“ al lui Dumnezeu va trebui trasat după alte linii. Problema este viu prezentată într-o scurtă remarcă din cartea Estera. Când cel de-al doilea decret al regelui a plecat spre cele 127 de provincii împrăștiate pe trei continente, Scriptura afirmă că „mulți oameni dintre alte popoare au devenit iudei“! (Est. 8:17). Atunci cum trebuie definit „poporul legământului“?

Timp de cel puțin o mie cinci sute de ani, începând cu vremea lui Avraam, ideea de „legământ“ a fost asociată în mod special cu Israel. Chiar și din perspectiva noului legământ, una dintre binecuvântările distincte ale iudeilor este faptul că ei au legămintele (Rom. 9:4). Deci e posibil ca utilizarea mai puțin frecventă a acestui termen la acești profeți din secolul al VII-lea să fie legată cumva de folosirea lui în relația specifică cu națiunea Israel. Odată ce ideea noului legământ a fost formulată în Ieremia și Ezechiel, termenul a fost revigorat deplin, ca un instrument neprețuit, pentru a lega vechiul legământ de cel nou.

Din altă perspectivă, absența termenului *legământ* la acești profeți nu trebuie exagerată. Deoarece *conceptul* de „legământ“ este cu siguranță prezent. Îndeosebi în Țefania, întregul cadru al înțelegerii modului în care dezvoltă ideea de Ziuă a Domnului e strâns legat de evocarea repetată a caracteristicilor legămintelor succesive. El începe cu Noe și menționează nimicirea peștilor, a păsărilor, a fiarelor și a omului (Țef. 1:1, 3; cf. Gen. 6:20). Deși Țefania adaugă „pești“ la lista lui și inversează ordinea lucrurilor menționate, aluzia este inconfundabilă. Apoi, vorbește despre o jertfă pregătită, cu oaspeți sfințiți, în cadrul căreia judecata finală se manifestă prin devorarea cărnii celor blestemați (cf. Țef. 1:7). Acest limbaj este ecoul tabloului consacării prin legământ, care începe în Gen. 15 și continuă în tot VT. În final, el descrie sosirea înfricoșătoarei Zile a lui Yahweh în termeni inspirați direct din relatarea manifestării teofanice de la Sinai (Țef. 1:15). În această lumină, se pare că Țefania a înțeles Ziuă lui Yahweh în termenii legământului. Deoarece în această zi, când Domnul Își arată suveranitatea, El aduce asupra tuturor păcătoșilor sentința hotărâtă prin legământ.

Alte aspecte ale ideii de legământ pot fi subînțelese din faptul că Domnul aduce la judecată un popor păgân ca Asiria. Popoarele străine aveau și ele răspunderea de a se achita de obligațiile lor naționale într-un mod care să reflecte obligația lor creațională. Eșecul însemna activarea blestemului. În cartea lui Habacuc, imputarea neprihănirii numai prin credință concordă cu formularea legământului din Gen. 15:6. „Viața“ pe care o promite Habacuc nu reprezintă altceva decât cele mai bogate binecuvântări ale legământului.

Prin urmare, acești trei profeți din secolul al VII-lea nu sunt niște excentrici nealiniați curentului normal de gândire despre legământ din VT. De fapt, ei apar ca profeți ai Domnului care sunt obligați să dezvolte conceptele realității legământului dincolo de restricțiile dictate de împrejurările anterioare.

4. *Mântuirea lui Dumnezeu*

Judecata și mântuirea sunt strâns legate în teologia acestor profeți. Mântuirea pentru poporul lui Dumnezeu este asociată direct cu judecata dușmanilor lui Dumnezeu. „Veștile de bucurie“ ale lui Naum pot fi proclamate în Iuda numai fiindcă Ninive fusese distrusă (Naum 2:1 [rom. 1:15]). Bucuria sobră a lui Habacuc apare ca rod al meditației lui asupra seriei de judecăți care se vor abate mai întâi asupra poporului lui Dumnezeu, iar apoi, asupra popoarelor păgâne. El trebuie să „aștepte în tăcere ziua nenorocirii“, dar, totuși, se poate bucura în Dumnezeul mântuirii lui (Hab. 3:16–19). Țefania trebuie, de asemenea, să „aștepte“, în timp ce mânia Domnului se revarsă, pentru că, mai apoi, El Își va curăți poporul (Țef. 3:8–9). Mântuirea, pentru el, vine tot prin judecată.

Mântuirea lui Dumnezeu va include, în final, și neamurile și iudeii. Îndeosebi Țefania subliniază această idee (Țef. 3:9–10). Dar caracterul universal al mântuirii este subînțeles și de accentul pus de Habacuc pe credință și numai pe credință, drept criteriu care determină cine va supraviețui în „cursul anilor“ (Hab. 2:2–4; 3:2). În judecata aplicată poporului Israel și în cea aplicată popoarelor păgâne, cel îndreptățit prin credință, va trăi prin credință. Repetând mesajul inițial adresat lui Avraam, „tatăl popoarelor“, acest cuvânt al acceptării doar prin credință are implicații internaționale.

Dragostea lui Dumnezeu pentru un popor păcătos este factorul-cheie în activitatea mântuitoare a lui Dumnezeu. Alternând între contemplarea mulțumită a obiectelor dragostei Lui și strigătele de bucurie la plăcerea pe care ele o aduc, Domnul dragostei rămâne în mijlocul poporului Său până când îl va mântui deplin (Țef. 3:17). Această mântuire va presupune o strângere din nou a poporului Său și o restaurare a sorții acestuia într-un mod care amintește de paradis (Țef. 3:19–20; Naum 2:1 [rom. 1:15]). Deși Habacuc exprimă la forma negativă binecuvântarea promisă a unei țări rodnice (Hab. 3:17), comentariile lui arată cadrul realității pe care o prezintă. Alăturat mesajului contemporanului său, Țefania (cf. Țef. 3:20), acesta devine un mesaj al speranței.

Pe scurt, mesajul salvific al acestor profeți care trebuie să fie martori ai fărâmițării națiunilor, are în centru ideea de a-L avea pe Dumnezeu Însuși. Dat fiind că orice altceva le-a fost luat, ei trebuie să privească numai la El. Toate celelalte binecuvântări pot fi luate; totuși, ei vor avea parte de binecuvântarea supremă. Toate celelalte lucruri pot avea sens numai dacă Îl au pe Dumnezeu Însuși și sunt ai Lui.

III. TIPARUL PROFETIILOR

Până la apariția recentă a criticii canonice, studiul tiparului profetiei s-a concentrat pe formele din materialul profetic care ar putea sta la baza textului definitiv. Dar acum aspectele s-au echilibrat. Se acordă atenție și cuvântului profetic în forma în care apare acum.²⁷

Într-adevăr, este posibil uneori să se identifice o formă preliterară care stă la baza unui anume oracol profetic și astfel să se înțeleagă mai bine mesajul și funcția lui în comunitatea poporului lui Dumnezeu. Dar, în

²⁷ Cf. cercetarea detaliată a subiectului în B. S. Childs, *Introduction to the Old Testament as Scripture*, Fortress, Philadelphia, 1979. Childs surprinde uneori cu concluziile sale privitoare la baza criticii canonice. El spune că neînțelegerea creată de metoda istorico-critică „se datorează premisei că fiecare pasaj profetic trebuie interpretat într-un cadru istoric specific“. Sugerează apoi că procesul canonic „a neglijat diferențele istorice și a organizat materialul din punct de vedere teologic“ (p. 460). Dar, dacă o trăsătură distinctivă majoră a teologiei Israelului este orientarea ei istorică, cum se poate ca diferențele istorice să fie neglijate și, în același timp, să se realizeze o reprezentare fidelă a teologiei?

aceiași timp, există ceva benefic în angajamentul mai recent de a trata serios textul Scripturii, așa cum se prezintă el cititorului obișnuit. Forma lui finală spune ceva direct despre mesajul care este transmis.

În profețiile lui Naum, Habacuc și Țefania apar o serie de caracteristici, tipuri și forme care determină tiparul materialului. În multe cazuri, forma este specifică autorului și contribuie semnificativ la comunicarea mesajului său.

Ca introducere, vor fi prezentate câteva comentarii legate de stilurile, structurile și paralelisme poetice. O analiză mai detaliată e păstrată pentru partea principală a comentariului.

A. STILURI

Comentariile de genul „convingător“, „clar“ sau „încurcat“, cu referire la stilul unui autor, sunt adesea foarte subiective. Dar o analiză a impactului literar al acestor profeții poate fi totuși utilă.

Cartea lui Naum prezintă riscul de a fi monotună, datorită scopului și temei singulare ale autorului. Acesta are de gând să spună un singur lucru: Ninive va cădea. Dar diversitatea metodelor pe care le folosește pentru a spune acest singur lucru este cât se poate de remarcabilă și conferă o mare forță mesajului său. El repetă de trei ori expresia „Dumnezeul răzbunării“, la începutul primei sale profeții (Naum 1:2). Adjectivele „pustiită, părăsită și golită“ combină caracteristici de asonanță și de sinonimie în textul original (Naum 2:11 [rom. 10]). Sarcasmul din modul în care se adresează cetății osândite, „o doamnă fermecătoare, o curvă a curvelor“ (Naum 3:4), nu poate fi trecut cu vederea. Probabil cea mai frapantă este combinarea senzațiilor vizuale și auditive, într-un crescendo al cărui punct culminant este descrierea înaintării atacului împotriva Ninivei:

Pocnetul
 biciului
 Și uruitul
 roții
 Calul
 galopând
 Și carul
 hurducându-se.

I. ANUNȚUL PUBLIC AL JUDECĂRII NINIVEI (1:2–14)

Cel mai probabil, Naum a profetizat în ultimele zile ale lui Manase (c. 687–642 î.Hr.), cum s-a sugerat mai sus, în Introducere. Dacă așa stau lucrurile, proclamarea publică de către el a nimicirii totale a Ninivei nu poate să fi fost un mesaj foarte popular. Nu era foarte diplomatic să spui așa ceva, nici măcar în timpul reformei lui Manase. Teritoriul de nord al Israelului era guvernat de suzeranii asirieni, iar Regatul de Sud menținea alianța cu Asiria, ca o consecință a politicii sincretice a lui Manase. Dar acest îndrăzneț profet al Domnului își construiește argumentul împotriva Ninivei pe certitudinea naturii neschimbătoare a lui Dumnezeu. Din cauza caracterului lui Dumnezeu, Ninive va cunoaște direct înverșunarea mâniei Lui. Într-adevăr, cetatea aceasta tiranică o va simți curând.

Forma poetică a acestui capitol a generat multe discuții. În principal, întrebarea gravitează în jurul posibilității existenței unui acrostih alfabetic încorporat în aceste versete. Cel puțin o ediție a Bibliei ebraice a mers până acolo, încât să mărească literele-cheie ale versetelor, în încercarea de a arăta progresia poemului prin alfabetul ebraic.¹ Dar poemul, așa cum apare în prezent, nu este un acrostih complet; nu toate literele alfabetului ebraic urmează una după alta, în ordine corectă. Biblia ebraică ce mărește literele din presupusa ordine alfabetică prezintă clar elementele care lipsesc sau care nu sunt în ordine.

¹ Vezi *Biblia Hebraica*, ed. a 3-a, a lui R. Kittel, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, p. 1937. În BHS, acrostihul este indicat prin litere în paranteze, care precedă versetele.

Dacă se avansează ideea că un acrostih mai vechi a fost modificat și inserat în textul lui Naum, atunci trebuie aduse explicații convingătoare pentru coerența, precum și pentru paralelismul poetic care se manifestă în forma prezentă a materialului. Structurile prezente pur și simplu nu dau impresia unei compoziții modificate. Dacă ar exista un adaptor al materialelor literare atât de inteligent, o asemenea persoană nu ar putea reuși să-și ascundă întotdeauna urmele prin crearea unui produs final atât de reușit.

Identificarea diferitelor cuvinte despre care se presupune că urmează ordinea alfabetică, așa cum este propusă în Biblia Kittel, este convingătoare numai într-o mică măsură. *Bet* nu se află în poziția inițială a unui cuvânt cu care începe o frază; *dalet* apare numai ca urmare a unei emendații ipotetice; *vav* este pur și simplu conjuncția „și”; *zain* începe al doilea cuvânt al unei construcții ebraice; iar *iod* urmează după un *vav* conectiv. Când cinci dintre cele unsprezece exemple propuse ca având succesiune alfabetică prezintă o neregularitate, pare înțeleaptă o reținere în afirmațiile cu privire la prezența unui poem acrostihic. Teoriile privind coruperile posibile ale unui acrostih original au o sarcină greu de îndeplinit, mai ales ținând cont de structurile solide ale paralelismului din text, așa cum se prezintă el acum.

Celelalte elemente poetice de paralelism și aliterație sunt mult mai impresionante. Prin folosirea largă a procedurilor poetice, Naum și-a intensificat capacitatea de comunicare și a condus poporul la o teribilă confruntare cu Dumnezeu lui Israel.

Versetele introductive prezintă o varietate de tipuri de paralelism, printre care:

- a-b-b-a (v. 2, 6)
- a-b-a-b (v. 2, 5)
- a-b-c-c-b-a (v. 6)
- a-b-b-b (v. 3)

În plus, participiul „Unul care se răzbună” (*nôqēm*) apare de trei ori în afirmația introductivă a profetului, alături de folosirea întreită a numelui din legământ al lui Dumnezeu (v. 2). De un efect special este folosirea formei verbale identice la începutul și la sfârșitul unei anumite strofe („tânjesc” – v. 4).²

² Pentru o discuție completă asupra procedurilor poetice folosite de Naum, vezi O. T.

A. GROZĂVIA JUDECĂȚII LUI DUMNEZEU (1:2–6)

1. Persoana Sa ca Judecător (1:2–3)

- 2 a Un Dumnezeu al geloziei
 b și Unul care Se răzbună e Yahweh;
 b Unul care Se răzbună e Yahweh
 a și Stăpân al mâniei.³
- a Unul care Se răzbună este Yahweh
 b pe potrivnicii Lui;
 a și El ține (mânie)⁴
 b pe dușmanii Lui.
- 3 a Yahweh –
 b îndelung răbdător în mânie
 b și mare în tărie
 b și nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe cel vinovat.

Yahweh –

- a în vijelie și în furtună
 b (este) calea Lui,
 a și norii
 b (sunt) praful picioarelor Lui.

2 Impactul structurii poetice a lui Naum este resimțit imediat, deoarece profetul începe cu o imagine a persoanei lui Dumnezeu ca judecător.

Allis, „Nahum, Nineveh, Elkosh“, *EvQ* 27, 1955, p. 67–80.

³ Cathcart, *Nahum*, p. 39–40, observă chiasmul care susține repetiția „Unul care Se răzbună e Yahweh“ și citează paralela ugaritică: „Aripile vulturilor să fie frânte de Ba'al/ să fie frânte de Ba'al vârful aripilor lor.“

⁴ Parantezele sunt folosite în toate secțiunile de traducere ale acestui comentariu pentru a indica cuvinte sau expresii care nu sunt reprezentate specific în TM. Uneori, cuvintele adăugate pot fi subînțelese de structura limbii ebraice. Alteori, ele sunt necesare pentru a comunica în traducere intenția textului original. Deși teoria modernă a traducerii ar putea considera că această folosire a parantezelor nu e necesară, s-a recurs la ea ca la un procedeu care să-i permită cititorului să interacționeze cât mai direct cu textul Scripturii.

El este un *Dumnezeu al geloziei, Unul care se răzbună, un Domn al mâniei, care ține (mânie) pe dușmanii Lui.*

În general, *gelozia* transmite o imagine negativă. Omul gelos îi face nefericiți chiar și pe cei iubiți de el. Dar gelozia lui Dumnezeu trebuie privită dintr-o altă perspectivă. Dumnezeu este „gelos“ sau „zelos“ ca onoarea Lui să fie păstrată. Îndepărtarea de la supunerea din toată inima înaintea lui Dumnezeu poate aduce numai haos în lume. Odată ce un om creează în mintea sa un alt dumnezeu, urmează inevitabil confuzia morală. Dacă lăcomia idolatrizează creația materială, atunci rapacitatea nesfârșită va duce la ororile războiului (cf. Iac. 4:1-3). Dacă intelectul devine dumnezeu pentru ființele umane, consecințele vor fi oribile, oricât de nobile ar părea ideile unui om. Pentru că îndumnezeirea tărâmului platonice al ideilor conduce la o neglijare dezzechilibrată a realităților materiale. Îmbrățișarea distincției kantiene dintre domeniul științific al fenomenalului și domeniul spiritual al numenalului dă iluzia că oferă cheia corectă pentru coexistența științei și a religiei pentru omul modern. Dar, în final, separarea numenalului de fenomenal va conduce firesc la o etică a „imperativului categoric“, în care inerentul „a trebui“ al unui om devine testul a ce este drept din punct de vedere moral. Dar, după cum a dovedit istoria, acest „a trebui“ poate promova anihilarea unei rase și a iubirii aproapelui.

Numai închinarea din tot sufletul la singurul Dumnezeu adevărat poate asigura un echilibru armonios în lume, pentru ca toate aspectele creației să-și primească dreptul cuvenit. „Gelozia“ lui Dumnezeu are clar în vedere binele cel mai mare pentru creația Lui. Așa cum țipetele unei mame din specia mierloi american terorizează orice felină care s-ar apropia de cuibul ei, la fel, Domnul planează zelos deasupra alor Săi, pentru a îndepărta orice rival la suveranitatea și centralitatea Lui.

Porțiuni din v. 2 aproape sigur reprezintă un citat din mai multe dintre secțiunile precedente ale VT. În timp ce Domnul solemnizează inițial stipulările legământului cu Israel, El declară: „Căci Eu, Yahweh, Dumnezeul tău, (sunt) un Dumnezeu gelos“ (Ex. 20:5). Când reinstituie legământul, după incidentul cu vițelul de aur, Domnul insistă: „Să nu te închini înaintea unui alt dumnezeu: căci Yahweh, care se numește Gelos, este un Dumnezeu gelos“ (Ex. 34:14). Însăși esența lui Dumnezeu este asociată cu „gelozia“ Lui. Fiind singurul Dumnezeu adevărat, zelul de a-Și păstra rolul unic izvorăște din însăși natura Sa.

Contrar latitudinarismului modern, toleranța față de credința în mai mulți dumnezei nu este poruncită în Scriptură.⁵ Urmarea nerespectării faptului că Dumnezeu este unul singur se manifestă vădit în experiența poporului lui Israel. Fiindcă L-au provocat la gelozie prin alți dumnezei, după ce s-au îngrășat datorită prosperității materiale, Dumnezeu Și-a retras binecuvântarea de la ei. Dar, aducând concomitent judecata asupra lui Israel și dând prosperitate neamurilor, Dumnezeu a intenționat, în harul Său, să-l facă pe Israel să cunoască și el ce înseamnă „gelozia“ (cf. Deut. 32:16–21, mai ales v. 21).

Această interacțiune între gelozia lui Dumnezeu și răspunsul Lui de provocare a lui Israel la gelozie, își găsește elaborarea perfectă în explicația dată de Pavel căilor lui Dumnezeu în epoca noului legământ. Pavel Îi preamărește lucrarea din comunitatea neiudaică. Deși era dorința inimii lui și rugăciunea lui ca Israel să fie mântuit (Rom. 10:1), el se mândrea cu rodul vast al predicării sale înaintea neamurilor păgâne. De ce? Doar ca să facă în ciudă națiunii răzvrătite? Nu! Apostolul neiudeilor spera ca, prin lucrarea lui în rândul neamurilor, să poată „stârni gelozia“ celor din neamul lui, după trup (Rom. 11:13–14).

Gelozia lui Dumnezeu mistuie, dar și răscumpără. Pentru că este gelos, Lui Îi pasă suficient de mult, ca să răscumpere oamenii din starea lor nesupușă. Deoarece idolatria, lăcomia și violența Îi insultă onoarea, Dumnezeu îi va nimici pe cei răi – și, de asemenea, Își va mântui poporul răzvrătit.

Această dublă lucrare a geloziei lui Dumnezeu explică asocierea atributelor contrarii ale lui Dumnezeu, așa cum sunt descrise în numeroasele pasaje care Îi prezintă gelozia. El este gelos, plin de mânie și nicidecum nu-l va lăsa nepedepsit pe cel vinovat; dar, în același timp, El este bun, îndelung răbdător, îndurător și plin de har, încet la mânie, bogat în bunătate și iartă fărădelegea, nelegiuirea și păcatul (Ex. 34:6, 14; cf. Naum 1:2–3). Această combinație de elemente oferă în mod firesc un cadru pentru înțelegerea unor doctrine atât de cuprinzătoare precum dragostea lui Dumnezeu în ispășirea pentru păcat, suveranitatea lui Dumnezeu în realizarea mântuirii și inevitabilitatea nimicirii finale a păcătoșilor. Dacă Dumnezeu „nicidecum

⁵ Rudolph, p. 155, arată că ideea conform căreia Domnul este un Dumnezeu al geloziei, al răzbunării și al mâniei nu poate fi considerată o idee religioasă neelaborată, dat fiind că toate aceste caracteristici Îi sunt atribuite lui Dumnezeu în NT: zel, în 2 Cor. 11:2; răzbunare, în Rom. 12:19; Ev. 10:30; și mânie, în Rom. 1:18.

nu va lăsa nepedepsit pe cel vinovat“, atunci toți oamenii sunt condamnați, dacă nu se face o ispășire pentru păcat, reală și eficace. Dacă toți se află sub mânia lui Dumnezeu, mântuirea unora trebuie să-și aibă rădăcina, în ultimă instanță, în dragostea liberă și nesilită a lui Dumnezeu. Dacă nu s-a făcut o ispășire eficace pentru toți, atunci mânia lui Dumnezeu trebuie să se reverse peste cei pentru care nu există propițiere.

Această dublă lucrare a geloziei lui Dumnezeu, de mistuire a păcăto-sului în mânie și de propițiere pentru păcătos în îndurare, oferă explicația esențială pentru faptul că lucrarea lui Iona în Ninive a avut o consecință radical diferită de lucrarea lui Naum în aceeași cetate. În primul caz, Dumnezeu Și-a manifestat harul propițiator; în celălalt caz, El Și-a manifestat mânia mistuitoare. Deși cetatea Ninive din secolul al VIII-lea s-a căit și a fost salvată, aceleiași cetăți i-a fost imposibil să se căiască, o sută de ani mai târziu.

Dar pasajul subliniază un alt aspect al realității lui Dumnezeu mai mult decât gelozia Lui. De trei ori, Dumnezeu, văzut ca *Unul care Se răzbu-nă*, este accentul principal al acestor versete. Dacă „gelozia“ sau „zelul“ caracterizează atitudinea lui Dumnezeu față de potrivnicii Lui, atunci *răzbu-narea* descrie acțiunea care se naște din această gelozie. Această răzbunare din partea lui Dumnezeu ar putea fi definită ca o împărțire a unei răsplăți drepte. Dar ea presupune mai mult decât atât. Nu numai că Dumnezeul Atotputernic, Atotștiutor, Cel Drept în toate, întoarce păcătoșului o plată dreaptă pentru fiecare rău pe care l-a făcut; dar face această plată în contextul indignării, dezgustului și mâniei îndreptățite. Păcătosul vinovat trebuie să ceară unei avalanșe de stânci să-l acopere, nu în primul rând ca să scape de durerea produsă în trupul lui pentru păcatul său, ci din cauza sentimentului groaznic de a fi respins și părăsit, care emană din Prezența înaintea căreia trebuie să stea.

Diferența dintre „gelozia“ lui Dumnezeu și „răzburarea“ Lui devine clară dacă observăm că „zelul“ pentru Domnul este reflectat adecvat în creatura Sa, dar că „răzburarea“ este o acțiune rezervată, în esență, lui Dumnezeu Însuși. În repetate rânduri, Scriptura subliniază interdicția ca omul să ia răzburarea în propriile mâini. Poporul lui Dumnezeu nu trebuie să se răzbune, ci să-și iubească aproapele ca pe sine (Lev. 19:18). Se afirmă explicit că răzburarea este a Domnului (Deut. 32:35; Ps. 94:1). Suferind abuzurile repetate din partea lui Saul, David rostește: „Domnul să

răzbune relele pe care mi le-ai făcut, dar mâna mea nu te va atinge“ (1 Sam. 24:12). David nu neagă relele pe care le-a suferit din partea lui Saul. Dar el refuză să facă ceva ce ar semăna cu o dreaptă răsplată. Numai Dumnezeu poate să judece cu dreptate și să pedepsească pe măsură.

Faptul că Dumnezeu îi va răsplăti într-adevăr pe cei răi, pentru fiecare dintre faptele lor rele, se vede în accentul pus pe „ziua răzbunării“ pe care a rânduit-o Dumnezeu (Is. 61:1–2; 63:4; Ier. 46:10). O întârziere în aplicarea de către Dumnezeu a dreptății nu trebuie nicidecum înțeleasă greșit, ca indicând o indulgență blajină din partea Celui Atotputernic. Cu toată forța indignării Lui drepte, El îi va mistui pe cei răi de pe fața pământului.

Ca *Stăpân al mâniei* și ca *Unul care ține (mânie) pe dușmanii Lui*, Dumnezeu manifestă un control calculat în administrarea răzbunării. El nu dă niciodată frâu liber patimii, niciodată nu depășește limitele justeții, niciodată nu-și compromite scopurile supreme din pricina unei reacții la provocările curente. Judecățile Lui drepte nu pot fi puse la îndoială și, în ultimă instanță, pot suferi cel mai acerb scrutin al oricui și al tuturor, fiindcă rămân întotdeauna supuse desăvârșirii Lui imperturbabile, de Dumnezeu.

Din perspectiva noului legământ, „stăpânirea“ lui Dumnezeu asupra propriei mâini drepte se vede cel mai clar în suferința Tatălui și a Fiului, la ceasul răstignirii lui Hristos. În ciuda groaznicei crime comise împotriva Fiului lui Dumnezeu, în ciuda tratamentului brutal din partea păcătoșilor depravați, Tatăl își reține răzbunarea și, în loc de aceasta, aruncă asupra Fiului Său judecata cuvenită altora. Fiul putea să cheme legiuni de în-geri care să-i mistuie pe asupritorii Lui. În schimb, El strigă: „Tată, iartă-i“ (Luca 23:34).

Dar ziua răzbunării Domnului va veni. În acea zi, El îi va mistui pe cei răi, cu suflarea gurii Lui. Nimicirea totală a cetății asupritoare Ninive demonstrează, în istorie, cât de reală și de statornică este intenția lui Dumnezeu de a judeca.

3 Acest verset continuă descrierea naturii lui Dumnezeu ca Cel care aduce judecată asupra dușmanilor Lui.⁶

⁶ Structura poetică a acestui verset poate fi disputată. „Yahweh“ poate ține de începutul și de sfârșitul unei sigure fraze, dar pare mai probabil ca două fraze formate prin coordonare să fie incluse în acest verset, având cuvântul „Yahweh“ la începutul fiecărei propoziții. Vezi tratarea din GKC, § 143a. O discuție mai completă cu privire

Când Naum îl descrie pe Yahweh ca fiind *îndelung răbdător la mânie* și ca fiind Cel care *nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe cel vinovat*, este aproape sigur că intenționează să evoce un pasaj a cărui semnificație s-a manifestat de mai multe ori în istoria lui Israel. După judecata lui Dumnezeu pentru apostazia lui Israel legată de vițelul de aur, Dumnezeu i-a poruncit lui Moise să facă o copie a tablelor de piatră originale. Domnul, în îndurarea Lui, Își va restabili legământul cu Israel.

În acest context al lui Dumnezeu manifestându-și natura înaintea lui Moise, termenul de legământ al lui Dumnezeu este repetat de două ori, exact ca în Naum. Domnul Se prezintă ca fiind Cel care este „îndelung răbdător la mânie... și nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe cel vinovat“ (Ex. 34:6-7). Cuvintele sunt exact aceleași cu cele din Naum 1:3 și sunt repetate din nou în Num. 14:18. În pasajul din Numeri, Moise stăruiește: „Să fie după cum ai zis“, referindu-se, după câte se pare, la natura lui Dumnezeu așa cum i-a fost revelată după incidentul cu vițelul de aur.

Dar, în cazul evocării de către Naum a aceluiași text din Exod, omite-rile decisive ale unor anumite expresii sunt semnificative. Dumnezeu este *îndelung răbdător la mânie*, ceea ce ar explica lunga întârziere în aducerea judecății asupra Ninivei. Dar Naum nu menționează nimic despre faptul că același Dumnezeu este „îndurător și plin de har, bogat în bunătate și adevăr, care ține bunătatea pentru mii, și iartă fărădelegea, nelegiuirea și păcatul“, așa cum se afirmă atât în Ex. 34, cât și în Num. 14. Deoarece Naum dorește să sublinieze realitatea judecății care trebuie să se nască din natura lui Dumnezeu. Domnul poate fi iertător și îndurător. Dar Ninive depășise punctul critic și nu mai exista cale de întoarcere, singurul lucru de făcut fiind așteptarea judecății care va veni cu siguranță.

Între citările de către el ale unor expresii din Exod 34, Naum introduce o idee nouă. Yahweh este *mare în tărie*, un concept care cu siguranță pune accentul pe altceva decât pe disponibilitatea lui Dumnezeu de a ierta. În alte locuri, această expresie se referă la marea putere supranaturală a lui Dumnezeu, care singură a fost suficientă să aducă universul în ființă și să-l răscumpere pe Israel (Deut. 4:37; Ier. 27:5; 32:17; 2 Împ. 17:36 etc.). Aceasta este puterea care acum se va concentra pe nimicirea capitalei naționale a marelui imperiu al Asiriei. Omeneste vorbind, părea imposibil ca vreo forță să poată opri imperiul lor în veșnică expansiune. Dar Dumnezeu

la această formă de construcție ebraică se poate găsi comentariul la Hab. 2:4, mai jos.

Creatorul, Răscumpărătorul lui Israel, avea puterea supranaturală esențială pentru o asemenea răsturnare.

Pentru că Dumnezeu *nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe cel vinovat*. Această expresie nu creează probleme speciale de înțelegere în contextul anunțului lui Naum privind nimicirea viitoare a Ninivei. Forma de infinitiv, urmată de o negație, indică o negație totală.⁷ Dar, în contextul original din Ex. 34, afirmația că Dumnezeu „nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe vinovat“ este contrabalansată de afirmația anterioară că Dumnezeu este îndelung răbdător și iertător. Valoarea deplină a cuvintelor lui Naum reiese numai când sunt puse în acest context biblic mai larg.

Comparând contextele din Exod și Naum, se constată că afirmația conform căreia Dumnezeu *nicidecum nu va lăsa nepedepsit pe vinovat* nu poate fi înțeleasă la modul abstract. Este un adevăr absolut al realității, care își are rădăcina în natura neschimbătoare a lui Dumnezeu. Dar această realitate funcționează în contextul în care absolvirea de vinovăție este o posibilitate reală în contextul legământului. Atâta timp cât un om, o cetate sau o națiune continuă să poarte povara vinovăției proprii, nu poate fi declarat liber și nepasibil de pedeapsă. Dar, dacă vina este transferată unei alte părți, pe calea substituției în acord cu prevederile legământului, atunci Domnul Își poate manifesta iertarea.⁸

Problema cu Ninive era că, prin separarea de harul legământului, își purta vina proprie. La predicarea lui Iona, cetatea se căise, chemase Numele Domnului și fusese cruțată. Dar întristarea smerită pentru păcatul lor fusese înlocuită de o afirmație arogantă că ei înșiși erau Dumnezeu (cf. Țef. 2:15). Inevitabil, o astfel de aroganță a condus la condamnarea lor. Vina lor s-a menținut și, astfel, judecata era inevitabilă.

Profetul nu se oprește după afirmarea acestor aspecte diverse ale naturii lui Dumnezeu, ci continuă să-L prezinte pe Dumnezeu în mișcare, pe Dumnezeu în acțiune, pe Dumnezeu aplicând realitățile intrinseci naturii Sale la situațiile umane de zi cu zi.

⁷ Rudolph, p. 151 n. 3.

⁸ Calvin, p. 423, cu profunzimea lui obișnuită, spune că iertarea de păcate vine numai după o dreaptă judecată, „deoarece, prin pocăință, credinciosul anticipează judecata Sa; și El le cercetează inimile, ca să le curățească. Căci ce este pocăința, dacă nu [auto]condamnare, care totuși se dovedește a fi mijlocul de mântuire?... [Dumnezeu] nu absolvă pe nimeni, decât pe cel condamnat.“

Imaginile *vijeliei*, *ale furtunii și ale norilor* îi servesc foarte bine profetului în efortul lui de a comunica această dimensiune a realității lui Dumnezeu (v. 3b). Aceste imagini sunt într-un totu potrivit, deoarece descriu activitatea lui Dumnezeu într-un tărâm dintre cer și pământ. Când El coboară din înălțimile Lui semețe din ceruri, primele freamăte înmărmuritoare ale prezenței lui Dumnezeu au loc în vânt și în nori. Acești intermediari naturali între ceea ce este nemuritor și ceea ce este muritor se zbucesc gălăgios pe deasupra capetelor oamenilor, care, altfel, ar rămâne prinși în preocupărilor lor păcătoase.

Vijelia sau uraganul (*sûpâ*) și furtuna (*šē ārâ*) apar total la întâmplare în încolăcirile lor, lovind întâi aici, apoi, dincolo, fără cap și coadă. Dar Dumnezeu le poruncește. Fără confuzie, ele urmează cărarea rânduită de Dumnezeu (cf. Amos 4:7-8; Mat. 10:29-30).

Un vizitator frecvent al Palestinei relatează un incident care reflectă viu bruschețea și furia devastatoare a unei furtuni în acea parte de lume:

Această câmpie a Ijonului a devenit vestită în ultimul timp în urma unei furtuni extraordinare... Niște prieteni de-ai mei... coborau dealul... când unul dintre ei le-a atras atenția asupra unor coloane înalte de ceață deasupra mlaștinilor din Huleh. Coloanele se îndreptau spre ei foarte repede și curând s-au rupt deasupra lor, cu o furie cumplită... Cei care au încercat să ajungă la Khyam au pierit în câmpie, deși nu are mai mult de trei kilometri lățime și casele lor erau vizibile. Astfel, 10 oameni au murit în câteva minute, doar din cauza temperaturii scăzute a acestui vânt nemaipomenit. N-a fost zăpadă, nici ger și nici prea multă ploaie; dar vântul era cât se poate de groaznic, împingând și răsturnând tot ce era dinaintea lui. Aceste vânturi reci extrag toată căldura animală, cu o rapiditate uimitoare. Nu numai că acești oameni au murit înghețați aproape instantaneu, dar și 85 de vite au pierit, înainte de a putea fi aduse în sat.⁹

Descrierea acestui siroco de iarnă pare aproape prea fantastică pentru a fi crezută. Dar la fel se poate să fi sunat vestea profetului cu privire la devastările viitoare asupra capitalei ferm stabilite a Ninivei. Însă timpul și experiența dovedesc, în cele din urmă, puterea grozavă a lui Dumnezeu, atât în natură, cât și în istorie.

Când profetul folosește imaginea *norilor* ca fiind *praful picioarelor lui Dumnezeu*, el zugrăvește tabloul unei mișcări vigoase și rapide. Nu niș-

⁹ W. M. Thomson, *The Land and the Book*, Hartford, 1910, p. 200-201.

te nori jucăuși, pufoși, albi, ci niște nori de furtună amenințători descriu mișcările Celui Atotputernic. Dumnezeu pășește peste întinderea cerului, stârnind zgomotul tunetului și al fulgerului, atunci când atributele Lui de sfințenie și neprihănire intră în acțiune (cf. Ps. 29:3–9).

Când NT Îl descrie pe Hristos înălțându-Se în nori și promițând că Se va întoarce în același fel (Fapte 1:9, 11), acest tablou al profetului a atins cel mai înalt grad de realizare. Toți ochii se vor îndrepta spre El, inevitabil, când va veni în slavă, aducând judecata nimicitoare împotriva dușmanilor Lui și binecuvântarea pentru poporul Său.

2. Acțiunea Sa ca Judecător (1:4–5)

- 4 a *El muștră marea*
 b și o usucă,¹⁰
 a *și toate râurile*
 b El le face aride.¹¹
- a *Basanul și Carmelul*
 b tânjesc
 a *și roada Libanului*
 b tânjește.
- 5 a *Munții*
 b se clatină înaintea Lui,
 a *și dealurile*
 b se topesc.
- a *Pământul se cutremură*
 b înaintea Lui
 a *lumea*
 b și toți locuitorii ei.

Acest Dumnezeu mare descris de Naum nu este doar o idee abstractă, un concept nebulos. El este o persoană vie, a cărei natură definește sensul de persoană. El interacționează puternic cu lumea pe care a creat-o, astfel

¹⁰ Keil, p. 10, observă: „*acel y nevoalizat al persoanei a treia*“ este „contopit cu primul sunet al radicalului“. Deci cuvântul apare ca *wayyab^ešehû*, în loc de *way^eyab^ešehû*. Cf. GKC, §§ 68w, 70a.

¹¹ Cathcart, *Nahum*, p. 49, observă câteva situații în materialul ugaritic, în care „marea“ și „râul“ sunt așezate în paralelism.